

VESTNIK

INTERNO GLASILO DRUŠTVA IZGNANCEV SLOVENIJE 1941–1945

LJUBLJANA, DECEMBER 2014 – Št. 109

Program dela Skupščine DIS in njenih organov za leto 2015

Program dela Skupščine Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 (DIS) za leto 2015 temelji na programskih usmeritvah Skupščine DIS za obdobje 2014–2017.

Program za leto 2015 je bil sprejet na skupščini DIS 27. septembra 2014.

1a. Organizacijska dejavnost društva

V letu 2015 bomo slovenski izgnanci in begunci obeleževali **70. obletnico vrnitve iz izgnanstva**. Zato je bil sklep Skupščine Društva izgnancev Slovenije 1941–1945, da bo **osrednja prireditev ob tem jubileju – kongres žrtev fašizma in nacizma, 6. junija 2015 v Ljubljani**.

Na tej prireditvi naj bi se zbrali vsi člani DIS in druga društva, ki vključujejo žrtve vojne. Veselimo se tega srečanja, ki naj bi vplivalo na javno mnenje, vladne organe Republike Slovenije in ZR Nemčijo in jih opozorili, da vojna odškodnina še ni poravnana.

Proslavljanje 70. obletnice vrnitve iz izgnanstva in begunstva – kongres žrtev fašizma in nacizma.

Po zmagi nad fašizmom in nacizmom so se leta 1945 množice Slovencev vračale na svoje izropane in požgane domove.

Društvo izgnancev Slovenije 1941 – 1945 vključuje v 85 Krajevnih in Območnih organizacijah DIS še okoli 10.000 izgnancev in beguncev – živih prič strašnih dogodkov v drugi svetovni vojni.

Povabljeni bodo tudi predstavniki Evropske unije, Mednarodni Rdeči križ, veleposlaniki tujih držav v Sloveniji, predstavniki nemške, avstrijske, italijanske in hrvaške države ter novinarji časopisov, radia in televizije.

Vsebinska kongresa bo poziv slovenski in evropski javnosti, da naj namenijo več skrbi žrtvam fašizma in nacizma ter jim izboljša njihovo življenje v starosti.

Na kongresu bomo opozorili na nove pojave nacizma in fašizma in pozvali voditelje evropskih držav, naj sprejmejo ukrepe za preprečitev teh škodljivih gibanj. Dan bo tudi poziv voditeljem evropskih in drugih držav, naj storijo več za preprečevanje vojn, ki se dogajajo še danes.

Zaradi organiziranja udeležbe na osrednji prireditvi ob 70. obletnici vrnitve iz izgnanstva in begunstva in na kongresu v letu 2015 menimo, da ob tem jubileju ni potrebno organizirati tudi območnih prireditev in raznih izletov.

Nudili bomo pomoč odborom KO DIS, če bodo njihovi člani zaradi svoje visoke starosti potrebovali pomoč pri organizacijskih in drugih dejavnostih. Udeleževali se bomo občnih zborov Krajevnih in Območnih organizacij DIS.

V letu 2015 bomo še naprej dajali pobude in zbirali argumente, da bosta Vlada RS in Državni zbor RS začela razpravo o zakonu za povračilo gmotne škode. Za doseg tega cilja bo društvo aktivno sodelovalo tudi z dvanajsto vlado RS in poslanci Državnega zbora RS. Spodbujali

bomo državne organe RS, naj nadaljujejo pogajanja z Nemčijo o plačilu vsaj dela vojne škode. Ponovno bomo zahtevali, da se premoženje, ki so ga leta 1945 v Sloveniji zapustili Avstrijci, Nemci in Madžari na račun vojne škode, usmeri v sklad za poplačilo vojne škode slovenskim upravičencem.

V letu 2015 bomo organizirali seminarje za predsednike Krajevnih in Območnih organizacij DIS, za potomce izgnancev in beguncev in za prostovoljce za razvijanje oblik pomoči na domu. Posebno bo na seminarjih treba dati poudarek skrbi za pomoč starejšim, bolnim in invalidnim članom DIS na domu.

Organizirali bomo sestanek z direktorji pokrajinskih in drugih arhivov, kjer hranijo popise in sklepe o vojni škodi za fizične osebe in z Arhivom Slovenije o možnosti uporabe arhivov o popisu premoženja, ki so ga v hišah izgnanih Slovencev prevzeli kočevski Nemci. Te arhive bodo lahko uporabljali izgnanci in begunci z območja Krškega in Brežic, kjer so bili leta 1990 ob poplavi uničeni popisi o vojni škodi fizičnih oseb.

Tudi v letu 2015 bomo posebno pozornost posvetili javnemu delovanju in informacijski dejavnosti ter organizirali več informacijskih konferenc za članstvo DIS in druge zainteresirane.

1b. Socialni in zdravstveni programi

Povprečna starost članstva Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 je 79 let, zato so vse večje potrebe po organizirani pomoči na domu in storitvah zanje zunaj doma.

Pri tem gre za oblike pomoči, ki jih ne opravljajo socialne in patronažne službe, so pa za ostarele, bolne, invalidne in osamele izgnance in begunce pomembne, urejanje bivališč, spremljanje k zdravniku, v trgovino, na pošto in pomoč pri drugih opravkih, ki jih sami ne zmorejo več.

Za tako pomoč bomo v letu 2015 usposabljali na tečajih prostovoljce, ki bodo prek 85 Krajevnih in Območnih organizacij DIS izvajali razne oblike pomoči na domu in zunaj doma.

1c. Ohranjanje zgodovinskega izročila 70. obletnice vrnitve iz izgnanstva

Skoraj celotna dejavnost društva je posvečena ohranjanju zgodovinskega izročila in zbiranju spominov in pričevanj o genocidni okupaciji Slovenije med drugo svetovno vojno in izgonu Slovencev. V tem okviru bodo v letu 2015 potekale naslednje dejavnosti:

- 6. junija 2015 bo v Ljubljani osrednja prireditev ob 70. obletnici vrnitve iz izgnanstva.
- 7. junija – na dan izgnancev bo dan odprtih vrat v največjem zbirnem taborišču za izgon Slovencev, v hlevih

V letu 2015 bomo slovenski izgnanci in begunci zaznamovali in proslavljali 70. obletnico vrnitve iz izgnanstva. Zato je bil sklep Skupščine Društva izgnancev Slovenije 1941–1945, da bo osrednja prireditev ob tem jubileju – kongres žrtev fašizma in nacizma – 6. junija 2015 v Ljubljani.

Na tej prireditvi naj bi se zbrali vsi člani DIS in člani drugih društev, ki vključujejo žrtve vojne. Veselimo se tega srečanja, ki naj bi vplivalo na javno mnenje, vladne organe Republike Slovenije in ZR Nemčijo z opozorilom, da vojna odškodnina še ni poravnana.

**Vsem članom in članicam
Društva izgnancev Slovenije 1941–1945, vodstvom Krajevnih
in Območnih organizacij DIS, vsem bralcem Vestnika DIS
in prijateljem**

**želimo zadovoljne božične in novoletne praznike ter
srečno novo leto 2015.**

Ohranimo čim boljše zdravje in veliko druženja z ljudmi,
ki ugodno vplivajo na naše počutje.

**Ivica Žnidaršič, prof.
predsednica DIS**

- in konjušnicah pri gradu Rajhenburg v Brestanici. Ta dan bo odprt tudi evropski muzej izgnancev na gradu Rajhenburg.
- Nadaljevali bomo zbiranje predmetov iz izgnanstva in jih shranili v obnovljenih zgornjih prostorih taborišča – v hlevih v Brestanici (skrinje, kovčke, cule, jedilni pribor, obleke itd.).
- V okviru ohranjanja zgodovinskih dejstev in spomina na razkosanje in okupacijo Slovenije bomo sodelovali s KO in OO DIS pri organiziranju pohodov ob nemško-italijanski okupacijski meji, ob nemško-NDH okupacijski meji in po vaseh izgnanih Kozjancev.
- Pohod ob nemško-italijanski okupacijski meji od Murca do Telč bo 25. aprila 2015 z zaključno prireditvijo na Telčah.
- Dne 13. junija 2014 bo pohod ob nemško-NDH okupacijski meji s prireditvijo v Veliki Dolini.
- Pohod ob nemško-italijanski meji od Telč do Bučke bo 4. julija 2015 in zaključna prireditev v Domu kulture na Bučki.
- Pohod po vaseh izgnanih Kozjancev bo septembra 2015.
- Spodbujali bomo pisanje seminarskih in drugih nalog o strahotah, ki sta jih povzročila fašizem in nacizem med drugo svetovno vojno.
- Z Zavodom za šolstvo RS bomo sodelovali pri organiziranju seminarja o izgonu Slovencev za profesorje zgodovine na osnovnih in srednjih šolah.

Nadaljevanje na naslednji strani

. Informacije . Informacije . Informacije .

Nadaljevanje s prejšnje strani

- Tudi v letu 2015 bomo pisno sodelovali z nekaterimi nemškimi župani za ohranjanje in vzdrževanje grobov slovenskih izgnancev. V nemških mestih Templin in Neresheim bomo poskusili postaviti nove pomnike tam umrlim slovenskim izgancem z udeležbo svojcev in delegacije Društva izgnancev Slovenije 1941–1945.
- Dali bomo pobudo, da bi Slovenija podpisala sporazum s Hrvaško in Srbijo o vzdrževanju grobov slovenskih izgnancev, ki so umrli v izgnanstvu na Hrvaškem in v Srbiji.

2. Mednarodna dejavnost DIS

- Še naprej bomo pridobivali gradiva in slikovni material za širitev vsebine Muzeja izgnancev na gradu Rajhenburg s prikazom nacističnega in fašističnega nasilja nad Slovenci in drugimi evropskimi narodi. 7. junija 2015 bomo na gradu Rajhenburg odprli Evropski muzej žrtev fašizma in nacizma.
- V letu 2015 bomo odprli tudi razstavo o mednarodni dejavnosti Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 in prikazali to dejavnost DIS v sliki in besedi.
- Pri Društvu izgnancev Slovenije 1941–1945 (DIS) ima domicil Mednarodni odbor izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma v letih 1920–1945. Ustanovili smo ga na prvem evropskem kongresu izgnancev leta 2009 v Ljubljani. Sestanki tega odbora so vsako leto v drugi državi članici tega Mednarodnega odbora. Tako bo leta 2015 sestanek na Češkem. Pri Društvu izgnancev Slovenije vodimo tudi spletno stran Mednarodnega odbora.

3. Informativna, publicistična in založniška dejavnost

- Priprava in tisk petih številk Vestnika DIS v letu za informiranje članstva o vseh dejavnostih DIS, o potekih občnih zborov Krajevnih in Območnih organizacij DIS ter spodbujanju medsebojne pomoči, solidarnosti in domoljubnosti.
- Izdaja razširjenega ponatisa brošure o izgonu Slovencev, organiziranosti slovenskih izgnancev, prisilnih delavcev in beguncev ter uveljavljanju pravic.
- Tisk zbornika z elaborati, na osnovi katerih smo uveljavili pravice slovenskih izgnancev in beguncev ter drugih žrtev vojnega nasilja.
- Tisk brošure o taboriščih za Slovence v Slavonski Požegi in drugih krajih v NDH.
- Vzdrževanje Informacijskega centra DIS tudi za potrebe dijakov in študentov, ki pripravljajo seminarske in diplomske naloge s področja novejši zgodovine.
- Tisk zloženke o razstavi in mednarodni dejavnosti DIS in nastajajočem Evropskem muzeju žrtev fašizma in nacizma.

4. Vzdrževanje in notranja oprema taborišča za izgon Slovencev – hlevov pri gradu Rajhenburg

DIS je že skoraj v celoti obnovil del največjega zbirnega taborišča za izgon Slovencev – hleve in konjušnice pri gradu Rajhenburg v Brestanici. V letu 2015 bi radi uredili še notranjost taborišča, da bi ta spominski objekt ohranili za nove rodove, in sicer v takšni podobi, kot jo je imelo prvo taborišče za izgon Slovencev leta 1941.

Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945
Ivica Žnidaršič, prof.
predsednica

Seminar DIS za potomce izgnancev in beguncev

Del udeležencev seminarja za potomce izgnancev in beguncev (25. 10. 2014)
(Foto: Milan Skledar)

Izvršni odbor Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 je 15. oktobra 2014 organiziral v Ljubljani seminar za potomce izgnancev in beguncev iz Krajevnih in Območnih organizacij DIS.

Razpis za seminar je bil objavljen v Vestniku št. 105–106 junija 2014, zato so imeli možnost vse organizacije DIS in vsi člani DIS, da se prijavijo na seminar. Vsi prijavljeni so prejeli z vabilom program seminarja, ki je vseboval naslednje teme:

- Otvoritev seminarja in predstavitev udeležencev.
- Izgon Slovencev med drugo svetovno vojno in organiziranost Društva izgnancev Slovenije 1941–1945.
- O vojni škodi, popisu vojne škode in odškodninah.
- O financiranju DIS in Krajevnih ter Območnih organizacij DIS.

- Pomoč Krajevnim in Območnim organizacijam DIS pri organizacijski dejavnosti in pomoč članom DIS na domu.
- O skrbi za grobove Slovencev, umrlih v izgnanstvu in begunstvu.

Seminar je bil organiziran z namenom, da bi potomci izgnancev in beguncev bolje spoznali zgodovino izгона Slovencev in se včlanili v DIS ter pomagali pri organizaciji dela in razvijanju raznih oblik pomoči na domu.

Izvršni odbor DIS želi, da bi imeli v Krajevnih in Območnih organizacijah DIS čimveč potomcev izgnancev in beguncev, ki bi pomagali ohranjati zgodovinski spomin in pomagali pri organizacijskih dejavnostih.

Gregor Kaplan

Sporočilo ob dnevu Združenih narodov

Informativne narave – ni uradni dokument

Vienna International Centre
PO Box 500, 1400 Vienna, Austria
Tel: (+43-1) 26060-4666
Fax: (+43-1) 26060-5899
Email: unis@unvienna.org
http://www.unis.unvienna.org

UNIS/SGSM/568
23. oktober 2014

Generalni sekretar Združenih narodov Ban Ki Moon:

Sporočilo ob dnevu Združenih narodov 24. oktober 2014

DUNAJ, 24. oktober (Informacijska služba Združenih narodov) – V sedanjih časih številnih kriz so Združeni narodi potrebni bolj kot kadar koli prej. Revščina, bolezni, terorizem, diskriminacija in podnebne spremembe terjajo visok davek. Na milijone ljudi še vedno trpi zaradi obžalovanja vrednega izkoriščanja v obliki prisilnega dela, trgovine z ljudmi, spolnega suženjstva in nevarnih delovnih razmer v tovarnah, rudnikih in na poljih. Svetovno gospodarstvo še vedno ne ponuja enakih pogojev poslovanja.

Ustanovitev Združenih narodov je bila slovesna obljuba ljudem po svetu, da se bodo napadi na človekovo dostojanstvo končali in da bodo Združeni narodi svet popeljali v boljšo prihodnost. Doživeli smo boleče neuspehe, pred nami pa je še veliko dela, da bo vizija Ustanovne listine uresničena. Vendar pa nas lahko naši dosežki opogumljajo.

Naši razvojni cilji tisočletja so spodbudili do sedaj najbolj uspešno akcijo proti revščini. Mednarodne pogodbe Združenih narodov, ki obravnavajo neenakost, mučenje in rasizem, so zaščitile ljudi, drugi sporazumi pa so zaščitili okolje. Mirovne sile Združenih narodov ločujejo akterje v sporu, naši mediatorji te spore rešujejo, humanitarni delavci pa dostavljajo nujno potrebno pomoč.

V tem odločilnem trenutku se ponovno zavežimo k opolnomočenju marginaliziranih in ranljivih. Ob dnevu Združenih narodov pozivam vlade in posameznike, da se združijo s skupnim ciljem delovati v skupno dobro.

Udeleženci seminarja so si ogledali Informacijski center DIS in knjige DIS.
(Foto: Milan Skledar)

Fotografija za spomin na seminar. Na sliki ni vseh udeležencev in predavateljev.
(Foto: Milan Skledar)

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Občni zbor KO DIS Zagorje ob Savi

Delovno predsedstvo na občnem zboru KO DIS Zagorje. Predsednica Marjeta Pešec poroča o delu (30. 9. 2014) (Foto: Deana Dolinšek)

KO DIS Zagorje je izvedel svoj letni občni zbor 30. 9. 2014 v Gostišču Kum. Za uvod in dobro razpoloženje je zaigrala na citre Ivica Bašelj.

Udeležence zbora je na začetku pozdravila predsednica KO DIS Zagorje Marjeta Pešec. Med gosti so bili: župan Občine Zagorje Matjaž Švagan, predsednik ZB za vrednote NOB Zagorje Miloš Prosenc in podpredsednik IO DIS Ljubljana Albin Praznikar.

Na zboru so bila podana poročila o delu v preteklem letu in sprejet program za leto 2015.

Župan Matjaž Švagan je pohvalil naše delo in nam spet obljubil pomoč pri opravljanju naših nalog. Nato je spregovoril predsednik ZB za vrednote NOB Miloš

Prosenc o trpljenju izgnancev in se na tem mestu zahvalil predsednici DIS-a Ivici Žnidaršič za njeno neumorno prizadevanje za pravice izgnancev, za dosego statusa žrtve vojnega nasilja, za pridobitev rente in uveljavljene pravice do vojne odškodnine. Podpredsednik DIS Albin Praznikar pa je spregovoril o poteku prizadevanj za poravnano gmotne škode iz 2. svetovne vojne.

DIS je pripravil anketo o vojni škodi, ki jo je predsednica razdelila prisotnim izgnancem, obenem pa ponudila tudi pomoč pri izpolnjevanju obrazcev.

Razšli smo se z željo, da bi se v enakem številu ponovno srečali v prihodnjem letu.

Marjana Gošče

Izlet KO DIS Globoko-Pišece na grad Bogenšperk

Skupinska slika pred gradom Bogenšperk

Tudi letošnjemu občinskemu prazniku občine Brežice 28. oktobra 2014 smo KO DIS Globoko-Pišece dodali svoj prispevek. Zjutraj smo se zbrali pred spomenikom padlih za domovino in izgnancev v Globokem. Tu smo se ob kulturnem programu - Živičevim recitalom in prispevkom ZZB za vrednote NOB ter učencev šole Globoko poklonili spominu na vse tiste, ki jih ni več med nami.

Po komemoraciji smo se z avtobusom podali na izlet na grad Bogenšperk. Tu smo se lahko prepričali, da ta grad upravičeno spada med največje kulturne

spomenike v Sloveniji. Ob vedenju, da je bil Janez Vajkard Valvasor eden največjih slovenskih umov, smo se imeli priložnost srečati z njegovo, sicer okrnjeno, toda še vedno bogato zapuščino.

Tretji - zadnji del dneva smo namenili kosilu in druženju. Domov smo se vrnili v zgodnjih večernih urah z dobrimi občutki in zadovoljnimi.

Ker so pred nami prednovoletni in novoletni prazniki, naj vam voščim lepo praznovanje ter obilo zdravja in sreče.

Za KO DIS Globoko-Pišece
Jože Bračun

Obisk krajev izgnanih in pregnanih na Dolenjskem

Izlet članov KO DIS Ljubljana Vič-Rudnik in Bežigrad. (Foto: A. Naroglav)

Člani KO DIS Vič-Rudnik in KO DIS Ljubljana Bežigrad smo 25. septembra 2014 obiskali kraje na Dolenjskem, od koder smo bili izgnani ali pa pregnani zaradi meje med Nemčijo in Italijo leta 1941 do 1945. Prvi postanek je bil v Trzišču v dolini reke Mirne. Sprejela nas je vodička, ki nas je vodila po najlepšem dolenjskem hribovju. Pred tem smo obiskali Krmelj in Šentjanž. Tu smo imeli pokušnjo ekoloških dobrot na kmetiji Repovž in možnost njihovega nakupa. Sledila je panoramska vožnja po hribovju do reke Save pri Radečah. Tu smo si ogledali hidroelektrarne na reki Savi, Vrhovo, Boštanj in Blanco, kjer se je zgodila tragedija s čolnarjenjem po Savi.

Prispeli smo v Brestanico in si tam ogledali grad Rajhenburg, ki je zelo lepo obnovljen. Nato smo se ustavili še pri grajskih hlevih. Ob obnovljenem delu hleva smo se spominjali, kaj se je

tam dogajalo med leti od 1941 do 1945. Brestanica je tudi drugače zelo zanimiv kraj, poznan po rudniku Senovo in termoelektrarni, ki je sedaj predelana v plinsko. Imeli so tudi svojo ozkotirno železnico za prevoz premoga. Kraj se ponša tudi z zelo lepo baziliko Lurške Matere božje, ki smo si jo tudi ogledali.

Nato je sledilo kosilo in po njem zelo lepa panoramska vožnja med vinogradi na kmetijo Celestina na Zgornjih Vodalah, v vasi, kjer je bil doma mučenec Alojzij Grozde. Že malo utrujeni smo se v poznih urah odpravili proti domu. Hvala organizaciji KO Bežigrad za pripravo izleta, hvala tudi vozniku avtobusa Ivanu Brezniku za dobro voljo in dober program. Lepo Vas pozdravlja

Anton Naroglav,
predsednik KO DIS
Ljubljana Vič-Rudnik

Izlet KO DIS Celje na Šmartinsko jezero

Prijetno razpoloženje v gostišču ob Šmartinskem jezeru

Bilo je prelepega jesenskega dne, ko smo priredili družabno srečanje ob Šmartinskem jezeru pri Celju. Dne 30. 9. smo se ob 11. uri zbrali pri spominski plošči na Celjskem domu v centru Celja, od koder smo se z avtobusom odpeljali v gostišče pri Šmartinskem jezeru. Tam smo imeli kosilo. Okoli 14. ure smo se podali po lepi sprehajalni poti ob jezeru do pristanišča jezerske ladje, imenovane »Jezerska kraljica«. Tu

smo se vkrcali in se popeljali ob mirni obali jezera. Po približno eni uri smo se vrnili v pristan. Med vožnjo smo opazovali okolico, ki se je že začela barvati v jesenske barve. Ob peti uri smo se odpravili k avtobusu in se odpeljali nazaj v Celje.

Preživeli smo čudovit dan, ki nam bo ostal v lepem spominu.

Leon Bratina

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Članski sestanek KO DIS Radeče

Del udeležencev na občnem zboru KO DIS Radeče (6. decembra 2014). (Foto: A. Rupar)

Letos smo se člani KO DIS Radeče zbrali na članskem sestanku na miklavževo, ki je bilo leta 1941 dan najštevilčnejšega izгона prebivalcev Radeč in okolice. Udeležba je bila zelo velika, saj se člani zelo radi udeležujejo teh sestankov. Na njih izvedo največ zaželenih novic od krajevnih predstavnikov kakor tudi od gostov. Sestanka so se udeležili: poslanec **Matjaž Han**, župan Občine Radeče **Tomaž Režun**, predsednica DIS **Ivica Žnidaršič** (ki je bila ob prihodu toplo sprejeta) ter predstavniki sosednjih Krajevnih organizacij DIS. Najprej je ansambel Cvet zaigral in zapel himno izgnancev Oh kako je dolga pot, potem pa je bil predvajan film o slovenskih izgnancih. O nastanku le-tega nam je nekaj povedal **Franci Lipoglavšek**, za kar je bil nagrajen z aplavzom.

Uradni del se je pričel z izvolitvijo delovnega predsedstva, nato poročili predsednice **Marinke Bregar**, blagajničarke ter nadzornega odbora, temu pa je sledila razprava. V njej je sodeloval poslanec **Matjaž Han**. Pojasnil je, da državni zbor trenutno nič ne dela za sprejem zakona o poplačilu vojne škode, ki je za izgnance velikega pomena. Obljubil pa je, da bo pomagal, kjer koli bo lahko. Prisotne

je lepo pozdravil tudi župan in našemu društvu obljubil vso pomoč, saj je sin izgnanskih staršev (zato se je tudi včlanil v naše društvo). K razpravi se je priglasi tudi **Ivica Žnidaršič**, ki je pohvalila tako številčno udeležbo članov kakor tudi gostov. Seznanila nas je z napor, ki jih vsa leta vlaga s svojimi sodelavci, da bi bil sprejet zakon o poplačilu vojne škode. Žal do sedaj nobena vlada kljub vsej pripravljeni dokumentaciji ni našla poguma, da bi zadevo uredila in škodo izterjala od agresorskih držav. Tudi sedanjost (že 12. vlado) bodo kmalu seznanili z našimi zahtevami. V drugem delu govora pa je osvežila spomin na delovanje vse do leta 1991, ko je bilo društvo ustanovljeno in kaj vse je bilo doseženo v tem času. Prisotni so jo z zanimanjem poslušali. Nazadnje pa je prav vse povabila, da se v čimvečjem številu udeležimo osrednje prireditve ob 70-letnici vrnitve iz izgnanstva, ki bo 6. junija 2015 v Ljubljani.

Tople pozdrave od sosednjih društev so nam sporočili tudi predstavniki letih, ob koncu pa je delovni predsednik vsem zaželel prijetne prihajajoče praznike ter mnogo zdravja v novem letu.

Marinka Bregar

Občni zbor KO DIS Bizeljsko

Del udeležencev občnega zbora KO DIS Bizeljsko (12. 12. 2014)

Društvo je 12. 12. izvedlo 23. občni zbor. Prisotni so bili: predsednica DIS **Ivica Žnidaršič**, mag. **Franc Žnidaršič**, častni član DIS in predsednik stranke DSD, predsednik KS **Franc Kelher**, ravnateljica OŠ **prof. Metka Kržan**,

tajnica KS **Silva Šekoranja** ter predsedniki sosednjih KO DIS: **Ivan Babič**, **Erika Lipej**, **Branko Bogovič** in **Ivan Veble**, **Emilija Držanič**, **Jožica Stezinar**, predstavnik KO DIS **Cerklje** ob **Krki** **Tanika** in **Alfonz Oštir**, predsednik **PGD**

Srečanje izgnancev in beguncev v Sevnici

Tradicionalno srečanje izgnancev KO DIS Občine Sevnica (29. 11. 2014)

Izgnanci in begunci z območja občine Sevnica smo se 29. 11. 2014 zbrali v kulturni dvorani Sevnica na tradicionalnem srečanju in v polni dvorani prisluhnili kulturnemu programu, ki so ga v velikem številu izvedli učenci Osnovne šole Sava Kladnika iz Sevnice, svoje spomine na težke čase izgnanstva pa je obudila v občuteni izpovedi gospa **Vida Križnik** iz Zapuž. Predvajan je bil tudi film o slovenskih izgnancih. Zbrane je pozdravil tudi župan sevnške občine **Srečko Ocvirk** in zaželel vsem petim krajevnim organizacijam izgnancev uspešno delo in plodno sodelovanje z občinskimi organi.

O prizadevanjih za ohranjanje doseženih pravic in uresničitev pobude za izterjavo vojne škode od Nemčije ter pripravo zakona o gmotni škodi so govorili predsednica DIS **Ivica Žnidaršič**, častni član DIS mag. **Franc Žnidaršič** in poslanec v DZ **Tomaž Lisec**.

Prisotnim je bil predvajan tudi film o vseh pomembnih delih, izvedenih na področju občine v preteklem štiriletnem obdobju.

*Predsednik KO DIS Sevnica
Vinko Zalezina*

Na občnem zboru na Bizeljskem so bili tudi mag. **Franc Žnidaršič**, **Ivica Žnidaršič**, **Ivo Veble**, **Branko Bogovič**, **Erika Lipej**, **Ivan Babič**, **Jožica Stezinar**, **Emilija Držanič** in **Tanika Oštir**.

Bizeljsko Herman Premelč, ZB **Martin Najger** ter MPZ **Slavko Mihelin**. Kulturni program so izvedli učenci OŠ Bizeljsko pod vodstvom prof. **Lidije Cizl**. Za glasbo je skrbel glasbeni pedagog šole, **Vilko Urek**.

Predsednik društva **Rok Kržan** je pozdravil vse prisotne, opravičil odsotne in prebral pismo dr. **Mace Jogan**, ki je kot domačinka povezana z delovanjem KO DIS.

Zbor je vodil delovni predsednik **Franc Balon**, podpredsednik KO DIS. Zapisničarka je bila tajnica **Marica Jazbec**.

Poročila so podali predsednik, blagajničarka in predsednik NO **Ivan Malus**.

Predsednik je nato podal analizo o starostni sestavi članov KO DIS. Dejal je, da je najstarejši član star 102 leti, 14 jih ima več kot 90 let, kar 91 članov pa ima več kot 80 let. V preteklem letu je umrlo 28 članov.

KO DIS sodeluje s Krajevno skupnostjo in nekaterimi društvi v kraju, posebno uspešno je skupno sodelovanje po projektu Starejši za starejše z Društvom upokojencev Bizeljsko. Nekaj članic je aktivnih preko RK Bizeljsko, nekaj članic preko RK Bizeljsko.

Predsednica DIS **Ivica Žnidaršič** je v strnjeni obliki posredovala poročilo o aktivnosti in uspešnosti tudi v mednarodnem sodelovanju. Mag. **Franc Žnidaršič** je orisal svoje aktivno zastopanje interesov DIS v preteklosti in sedanjosti. Dotaknil se je pomena sodelovanja DSD v parlamentu in vsakodnevni politiki.

Poročila so bila sprejeta in potrjena, tako tudi letni plan za leto 2015. Sledila je zakuska ob glasbeni spremljavi in nazdravljanju.

Rok Kržan

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Občni zbor KO DIS Bistrica ob Sotli

Delavno predsedstvo na občnem zboru KO DIS Bistrica ob Sotli (21. 11. 2014).
(Foto: Emilija Štrlek)

Dne 21. novembra 2014 je predsednica KO DIS Erika Lipej sklicala občni zbor, na katerem je bila dobra udeležba. Prišli pa so tudi gostje; župan Občine **Franjo Debelak**, predsednica DIS **Ivica Žnidaršič**, častni član DIS **mag. Franc Žnidaršič**, predsednica Društva upokojencev **Marija Bavdek** in predsedniki sosednjih krajevnih organizacij DIS. Zbor je vodila **Terezija Muršič**.

Po kulturnem programu in govoru predsednice KO DIS je poročala tajnica KO DIS **Terezija Debeljak**, in med drugim povedala: »Le 127 članov nas je še zvestih, pripadnih KO DIS Bistrica ob Sotli.

V času pisanja zahtevkov za status žrtev vojnega nasilja nas je bilo 350. Od takrat pa do danes se je število članstva občasno zmanjševalo in zopet povečevalo. Največji vzrok osipa je umrljivost.

Kljub umrljivosti pa imamo danes med nami gospo Černelčevo, ki te dni odšteva 100-ti rojstni dan.

Prisoten je tudi Čizmekov Karlek. Bil je med prvimi, ki je zaoral ledino KO DIS. Evidental je člane, ki jih je nagovarjal in privabljal Polakov Gustek. Vsi vemo, a pozabljamo, da ni možno prešteti korakov, ki jih je Gustek naredil, ko je v snegu in dežju hodil od hiše do hiše, saj takrat še ni bilo cest niti telefonov, in nam pojasnjeval pomen nastajajočega društva izgnancev. Naše nezaupanje v uspeh je odganjal z besedami: »Včlanite se, več nas bo, dlje se bomo slišali!« Žal njega ni več med nami.

Da pa smo se slišali in uspeli z našimi zahtevami, ima največ zaslug Društvo izgnancev z Ivico Žnidaršič na čelu.

Pomembno vlogo v tej ekipi je opravil tudi mag. Franc Žnidaršič. V času svojega poslanstva v Državnem zboru je vlagal mnogo energije za dopovedovanje in dokazovanje krivic, zadanih nam med vojno. Kar sedemnajstkrat je stopil na govorniški oder in dosegal uspehe za nas.

Pa še več! Tudi kot sekretar na ministru za delo, družino in socialne zadeve je dokazoval svoj posluš za izgnance. Z njegovim maksimalnim zavzemanjem je bilo doseženo, da so bile priborjene pravice do odškodnin za fizično in psihično trpljenje tudi izplačane.

Pa še kaj bi se dalo povedati.

Danes in sedaj tu si težko predstavljamo, koliko besed je moralo biti izrečenih in koliko napisanih ter koliko energije za to uporabljene na centru našega društva.

Predlagam, da vsak zase izračuna, kolikšen je skupni znesek do danes prejetih mesečnih rent, dodatnega zdravstvenega zavarovanja in odškodnin, izplačanih za fizično in psihično trpljenje in za prisilno delo.

Morda mi sedaj porečete: Le zakaj na to spominjaš? In jaz vam odgovorim: Zato, ker je pred nami še obdobje boja za priznanje odškodnin za gmotno škodo. Upamo namreč, da bo naš boj za dokončno rešitev poplave krivic uspešen, zato sodelujmo.

Za spodbudo k razmisleku naj ponovim besede, s katerimi so se in so tudi nas otroke tolažili naši starši, ko so obupani gledali razdejanje po vojni. Tolažili so se z besedami: Le iz zvestobe raste blagor.

Mar ni vse, kar je bilo izbrano preko DIS, blagor, dobljen preko zvestobe?

Presodite sami!»

Predsednica DIS je govorila o pomenu delovanja Krajevnih in Območnih organizacij DIS ter o skupnih programih v letu 2015. Posebej je poudarila, kako pomembna bo udeležba na osrednji prireditvi DIS ob 70-letnici vrnitve iz izgnanstva, ki bo v Ljubljani, 6. junija 2015, in ob dnevu odprtih vrat v zbirnem taborišču za izgon Slovencev na dan izgnancev 7. junija 2015.

Govorila je o vsebini ankete o vojni škodi, ki naj bi jo izpolnili člani DIS, in o knjigi o vojni škodi in vojnih odškodninah, ki je že v tisku.

Udeleženci so z zanimanjem poslušali tudi informacijo o nadaljnjih prizadevanjih DIS za pripravo zakona o poplačilu gmotne škode upravičencem.

Na razpravi je sodeloval župan občine, ki je obljubil, da bo občina še naprej finančno pomagala KO DIS, zato udeležba na osrednji prireditvi DIS 6. 6. 2015 ne bi smela biti vprašljiva.

Prisotne je pozdravil in nagovoril tudi mag. **Franco Žnidaršič**. Poudaril je, kako pomembno je, da bi slovenska država izterjala vojno škodo od Nemčije. Tako bi lažje poravnala vsaj del vojne škode slovenskim izgnancem in beguncem, ki so med drugo svetovno vojno največ izgubili. Zboru je sledilo še prijetno druženje.

Nepozabni 24. november 1941

S pominjam se tega dne leta 1941, ko so nas Nemci (gestapo) izgnali iz Posavja v Rajhenburg, prvo taborišče, od koder so potem nas, ubogo rajo, transporti vozili v razne kraje po Evropi.

Zanimivo je, da mnogo ljudi, posebno mladi, ne vedo, kaj je bil namen nacizma in fašizma. To vemo mi starejši, ki smo to doživeli v drugi svetovni vojni. Hitlerjev namen je bil narediti veliko Nemčijo in uničiti slovenski narod, potem Jude, pa cigane in tudi tiste, ki niso bili normalno razviti, razne invalide. Ostalo rajo, za delo sposobne ljudi, pa imeti za sužnje brez vsake pravice. Še vedno pa se govori o spravi med vsemi iz druge svetovne vojne tudi pri nas v Sloveniji. To piše v časopisu Nedeljski dnevnik, ki ga berem že preko 40 let. Je kritičen do levih in desnih, in v njem so članki tudi glede sprave po drugi svetovni vojni v Sloveniji.

Star sem 86 let in sem bil leta 1938 v Boštanju pri sveti birmi. Birmal me je škof

Gregorij Rožman, ki je nato po zasedbi Hitlerjeve vojske pristopil na stran nacizma in fašizma in ustanovil z generalom Rupnikom belo gardo, ki se je bojevala proti lastnemu narodu in partizanom, ki so se borili za obstoj slovenskega naroda. Zato tudi po moji pameti ne more priti do sprave z izdajalci, ki so pobijali svoj lastni narod. To piše zgodovina druge svetovne vojne v Sloveniji, in te knjige so tudi v knjižnicah na Vranskem.

Žalostno pa je, da je vnuk borca, ki je dal življenje za svobodo, še ne dolgo tega na televiziji sežgal slovensko zastavo, in ta človek naj bi bil dušni pastir kar v dveh farah v Posavju. Ta človek se ne zaveda, kdo se je boril za slovenski jezik, ki ga danes lahko govori.

Torej, dragi bralci, prosim za razumevanje mojega pisanja, saj sem to, o čemer pišem, doživel osebno.

*Lep pozdrav vsem,
Anton Jošt, Vransko*

Trpelo je tudi civilno prebivalstvo

Društvo izgnancev radovljiške občine je ena od 85 tovrstnih organizacij v Sloveniji. Njen predsednik je Tone Pristov, upokojeni elektroinženir iz Radovljice, sicer pa Mošnjani, ki je sam, kot štiri letni otrok, doživel kalvarijo izgnanstva z rodne grude v Nemčijo.

»Izgancev v letih 1941–1945 nas je bilo 63.000, sedaj nas je samo še 13.500,« je povedal Tone Pristov. »Naše društvo obsega vso radovljiško občino, razen Sr. Dobrave, Kroke, Kamne Gorice in Podnarta. Po številu smo drugo največje društvo na Gorenjskem, večje je samo škofjeloško. Povprečna starost naših članov je bila lani 79 let.

Naše temeljno poslanstvo je ohranjati spomin na dneve v izgnanstvu. Letos smo obeležili 70-letnico požiga vasi in izгона prebivalcev Mošenj.

Naše društvo zbira muzejsko gradivo, v Mošnjah imamo tudi muzej o izgnancih. Društvo izgnancev Slovenije izdaja brošure in knjige s to tematiko, izšla je že tretja knjiga spominov in pričevanj izgnancev. Dolžni smo povedati, da niso bili samo

partizani žrtve vojne, ampak da je trpelo tudi civilno prebivalstvo. Pri tem je treba pripomniti, da je del reparacij dobila samo država, izgnanci in begunci pa še nismo dobili poravnane gmotne škode iz druge svetovne vojne.

Da si olepšamo jesen življenja, pripravljamo za člane društva zanimive izlete. Trudimo se, da ostarelim ponudimo pomoč. Vsako leto obiščemo vsaj desetino članstva in se jih spomnimo ob jubilejih. Za kaj več ni denarja, saj se financiramo sami. Članarina je 10 evrov, od tega nam pripadajo 4 evri. Vse delo v društvu opravljajo člani prostovoljno, stroškov ne obračunavamo. Letos smo že tretjič po vrsti pripravili izlet za člane, tokrat na Štajersko.

Čez dve leti pa bo KO DIS spet na vrsti, da priredi srečanje gorenjskih izgnancev; nanj se bomo, kot vedno, dobro pripravili.« je optimistično zaključil predsednik Tone Pristov.

*Ivanka Korošec,
Lesce*

Izganci skozi čas

Vid nam peša, sluh in glas.

Telesa moč gubijo.

Le spomina vzel ni čas,
da svoje drage počastimo.

Zato ne bo nas mladi rod
v bodočnosti pozabil,
saj dela in trpljenja plod
v korist le svojo bo porabil.

Bili izgnani smo v pekél,
v tujino vsi pregnani.
Ledeni veter v nas je vel,
kot narod pa - teptani!

Nihče ni upal, da še kdaj
bo videl njive, domačijo.
Se vsak je bal: Tu naš bo kraj!
Krvniki nam s smrtjo grozijo!

Vsa leta čas jemal je davek:
gubili moč smo, gibčnost, čilost.
Nam težji vsak je zdaj opravek -
to naša danes je resničnost!

So dolga leta že minila,
spomin na drage je še svež:
z grobov svetloba nežna, mila,
rosi po srcih kakor dež.

Franco Živič

Živinski vagoni - v neznanski usodi

So polja, gorice,
vmes ozke stezice,
planjave cvetoče, zelene.
Vse kliče in vabi:
Izganec, poglej,
v taborišče se pelješ naprej.

Na železniški progi
živinski vagoni
v neznanski usodi.
Tudi vagone smrt dohiti,
pade izganec in omedli.
V muki in stiski mati ječi,
ko sina nikdar več videla ni.

V planjavi cvetoči
bil je to kraj,
od koder izganec
ni mogel nazaj.
Izganci molili so in prosili:
Usmiljeni Bog, reši nas ti!

Mladostne želje, hrepenenje
v pesmici objame vse,
v duši iz tišine
čudežno napolni vse spomine.

*Anica Žabkar,
Križišče - Raka*

OBVESTILO

Prijave za skupno udeležbo na osrednji prireditvi ob 70. obletnici vrnitve iz izgnanstva in begunstva, ki bo 6. junija 2015, bodo zbirale Krajevne in Območne organizacije DIS.

. Spomini . Spomini . Spomini . Spomini .

Grenki spomini ne ugasnejo

Bila je cvetna nedelja, 6. aprila leta 1941. Sonce se je sramežljivo prebujalo v čistem, jasnem jutru in z vso ljubeznivo nežnostjo obsijalo naše prelepe slovenske hribe in doline.

Kakor vsako, tako sva tudi tisto cvetno nedeljo, ko je bilo žeganje butaric in oljk, šla z očetom k sveti maši v farno cerkev v Cerklje ob Krki. In prav tisto jutro, ob 6. uri, ko se je začela maša in smo že vsi sedeli v klopih, so Nemci napadli Jugoslavijo. Nenadoma so s hrvaške strani prileteli lovci, nemška letala, in odvrgli zažigalne bombe na jugoslovansko letališče v bližini in poškodovali precej naših vojaških letal.

Ko smo slišali, kaj se zunaj dogaja, smo vsivprek planili skozi vrata in zbežali čez leseni most čez Krko, ki še dandanes stoji le nekaj metrov stran od cerkve. Bili smo zelo prestrašeni, bali pa smo se tudi, da bodo uničili most, saj se tako ne bi mogli niti več vrniti domov, čez Krko.

Takrat mi je bilo 14 let, bil sem še otrok in sem večkrat poprej poslušal nekatere starejše ljudi, da bo prišla nemška oblast k nam in da to za nas pomeni boljše življenje, brez revščine, saj se bodo ljudje lahko zaposlili in opravljali dela, potrebna za Nemčijo, pri nas.

V resnici pa je nemška oblast pokazala čisto drug, krut in zastrašujoč obraz.

Bilo je vročega avgusta leta 1941, ko so popisovali prebivalstvo pod nemško okupacijo. Kasneje so nas razvrščali po narodnosti; Slovence posebej, tiste, ki so bili nemškega rodu posebej, in Hrvate ravno tako posebej.

Nemci, esesovci, so s tem seznamom začeli ljudi izseljevati, in sicer so določili, da zapustimo domove samo mi, Slovenci, drugi pa ostanejo.

Spominjam se prvih snežink, tako lepo se poplesavale in se igrale, narava se je odela v čudovito odejo. Prvi sneg je zapadel na 2. 11., s sabo pa ni prinesel samo nedolžne beline, ampak tudi mrke poglede vojakov, ki so prišli, da nas izselijo. Vojak – k vsaki družini sta bila dodeljena dva – so nas sicer tolažili, češ da bomo v zameno za domača ognjišča dobili v Nemčiji kmetije in da ne bomo ničesar pogrešali, toda seveda si takrat niti najmanj nismo želeli tuje zemlje, hoteli smo samo ostati in obdržati svoj dom.

Oprtane s skromno prtlijo so nas skoraj na silo strpali na tovornjake.

Za nami so ostajali le prazni domovi in živali, ki so bile prepuščene same sebi. Rajhenburg, danes Brestanica, je bil naša prva postaja. Tam smo v graščinskem hlevu prespali nekaj noči, dobili pa tudi posebne svetinjice, in sicer je imela vsaka družina svojo številko, po kateri so nas klicali za odhod na vlak. In smo šli...

V Salzburgu smo se ustavili. Tam nam je Rdeči križ dal hrano, nato so nas železniški tiri vodili dalje, neznano kam.

V Göttingenu smo v spremstvu SS-ovih vojakov presedli na ozkotirno železnico, ki nas je peljala do lagerja Rittmarshausen. Taborišče je bilo na deželi in od mesta oddaljeno kakšnih 20 kilometrov.

Prišli smo pozno zvečer.

Spominjam se krompirjeve juhe, ki smo jo dobili za večerjo, in pa lagerfirerja, invalida brez roke. Pa kako nas je hitel razporejati po sobah! Te so bile pa tako velike, da so na železnih pogradih lahko spale celo štiri družine!

In tako se je začelo obljubljenno novo življenje, ki pa ga nismo bili vajeni. Prej svobodnih načel, brez omejitev ali kakršnihkoli ukazov, smo sedaj morali delati, in to samo pod strogimi povelji lagerfirerja.

Star še ne 15 let sem začel delati v strojni tovarni v Göttingenu. Moj delovni čas

je bil dolg 12 ur, in če nisem hotel biti lačen, sem si hrano moral prinesiti iz taborišča. Bila pa je slaba in pregreta od prejšnjega dne.

Iznanci, ki so bili sposobni za težka fizična dela, so takoj dobili svoja delovna mesta, bodisi na kmetijah, bodisi na poljih.

Moja mati je hodila delat v vojaško bolnišnico v Göttingenu.

Vlak nas je odpeljal vsako jutro ob 5.30 in pripeljal nazaj pozno zvečer ob 22. uri, v eno stran je vozil po eno uro, ves ostali čas je bilo potrebno delati.

Očeta so poslali daleč stran in je delal v mestu Essen, v Kruppfabrik, v težki vojni industriji, vrniti se je smel šele, ko so Angleži z bombardiranjem popolnoma uničili tovarno. Vmes pa je lahko prihajal na obisk le enkrat na leto.

Imel sem še sedem let starega bratca, 80-letnega starega očeta ter staro mamo, ki pa je 1943 leta umrla zaradi pljučnice in je tudi pokopana blizu Rittmarshausena.

Upanje, da se le mogoče še kdaj vrnemo v svoje preljube in tako zelo pogrešane domove, je začelo izgubljati svojo čarobno moč, ko smo poslušali po radiu, kako nemške horde osvajajo Evropo, posebno pa kaj se dogaja v Rusiji. Tam so se vse do leta 1943 Nemci neusmiljeno borili, dokler jih ni v Stalingradu ustavila huda zima in so končno dočakali svoj prvi, a usodni poraz od ruske vojske.

Po kapitulaciji Italije, leta 1943, so Angleži vsako noč bombardirali Nemčijo – najprej industrijsko razvita območja, nato pa so zravnali s tlemi še mnoge druge kraje.

In z vsakim novim napadom, ki smo ga pozorno spremljali preko radijskih sprejemnikov, se nam je povrnil delček izgubljenega upanja, da se utegnemo vrniti v slovensko deželo. Toda zelene napovedi za vrnitev domov ni bilo.

Življenje pa je teklo dalje...

Najmlajši so bili v vrtcu, malo starejši v šolah, drugi pa smo delali, ostareli so ždeli v taborišču. Jedli smo hrano, ki je ostajala od kosila ali celo prejšnjega dne, toda nikoli v štirih letih nisem okusil enega samega jajca, rezine masla ali vsaj skodelice mleka. Nikoli.

Še zdaj me stisne ob spominu, kako sem bil skoraj vedno lačen, še bolj pa me zaboli ob misli, kako so zaradi lakote trpeli mali otroci... to so bili težki časi...

Kapitulacija Nemčije je bila v Göttingenu že 9. aprila 1945.

Takrat so bili vsi obrazi izgnancev veseli, najbolj pa, ko smo v taborišču dvigali belo zastavo.

Prišla je ameriška vojska.

Povedali smo, da smo Slovenci iz Jugoslavije, oni pa so nas skrbno pregledali ter nam vzeli in razbili vse slike Hitlerja, malim otrokom pa so delili bombone, čokolado, pomaranče...

Po propadu Nemčije se nam je obetalo boljše življenje. Nič več nismo hodili lačni spat, pa tudi stenic, ki so nas prej do živega grizle, ni bilo več.

Po novem je bil naš vodja ameriški oficir, ki nam je tudi obljubil vrnitev v domovino.

Za odhod smo čakali vse od 9. aprila pa do 15. avgusta, saj so morali prej popraviti železnice, mostove ter ceste.

In res. Končno je prišel težko pričakovani dan. Mislim, da je bilo okoli petnajstega avgusta 1945.

Pripeljali so se ameriški vojaški tovarnjaki, na katere so strpali vse družine.

Iznanci smo imeli zbirno mesto v Frankfurtu, najprej pa smo z vlakom potovali proti Sloveniji. Ameriška vojska nas je spremljala vse do Jesenic, kjer je bila

jugoslovanska meja, nato smo se posloviili in vsak je nadaljeval svojo pot - oni po svoje, mi pa dalje z vlakom do Kamnika, kjer so nas popisali, zdravniško pregledali, nas okopali ter nam razkužili obleko.

Naslednji dan smo šli po seznamu vsak v svoj domači kraj.

V Brežicah smo izstopili iz vlaka. Pot v rodno vas, Stankovo, ki je skoraj 12 kilometrov stran, smo nadaljevali peš.

Pričakovanja so bila velika. Nestrpno smo hiteli, da bi čimprej uzrli preljub domočo hišo... toda veselje, da nam je podarjeno po štirih letih zopet videti rojstni dom, se je kaj kmalu spremenilo v razočaranje in žalost. Gospodarska poslopja so bila porušena in zaraščena. Hiša je ostala brez oken in vrat, krušni peči sta bili podrti... vse v neredu in vonj po sovražni-kovi roki, ki je storila takšno razdejanje, je dajal domu tuj in zastrašujoč videz. Tudi njive so bile zaraščene in so prerasle v gozd. Nemci so v našo malo vas, ki je štela samo šest hiš, od tega štiri kmetije, naselila le eno kočevsko družino.

Po osvoboditvi Slovenije je nastopilo zelo hudo siromaštvo. Hrane nismo mogli pridelati še tako hitro, tudi živine še nismo imeli, zato so nam dodelili posebne »jedilne karte«, s katerimi smo lahko kupovali v trgovinah. Vendar so imele tako nizko vrednost, da smo večino hrane dobili od Rdečega križa.

Toda kljub temu so se obetali boljši časi.

Naslednje leto sta na njivah zrasli koruza in pšenica, posadili smo krompir, ječmen ter ostale poljščine. Le živine za pomoč pri obdelovanju ni bilo, zato smo zanj morali prosjčiti pri drugih kmetih.

Leta 1946 je naša država naredila popis imetja vsake družine ter na podlagi tega uvedla obvezno oddajo kmetijskih pridelkov in živine.

Komaj smo si malo opomogli od izgnanstva in revščine, ki nas je pričakala doma, že smo zopet ostali brez vsega. Tokrat zaradi naše države, ki si je želela sadov našega trdega dela.

Čeprav je Nemčija odplačala Jugoslaviji nekaj vojne škode, in to že, ko je bil predsednik Willy Brandt, pa ta denar ni prišel do nas, ki nam je bil namenjen, temveč ga je naša tedanja oblast porabila zase, na nas pa pozabila...

30 let je trajalo, da smo se doma postavili na noge – si obnovili hišo, zgradili hleve, nabavili živino – saj smo vedno živeli v pomanjkanju, denarja ni bilo, prav tako je bilo težko dobiti gradbeni material. Če bi bilo drugače, bi se mi pisala drugačna usoda... tako pa...

Bil sem rojen v generaciji, ki je od 14. do 18. leta živela v izgnanstvu, kar pomeni, v obupu, žalosti ter jezi, v lakoti in nasploh hudi revščini. Od moje mladosti ni ostalo nič drugega kot samo grenki spomini in nadležna bolečina, ki še danes para srce. Če bi mogel, bi vse pustil v pozabi in se z novim jutrom zbudil v življenje z drugo preteklostjo...

Toda usoda ni hotela, da po vojni zaživim mirno življenje; tako sem bil leta 1946 vpoklican na služenje vojaškega roka treh let.

Sedem let mladosti sem preprosto izgubil, jih predal strahu, orožju, vojam.

Včasih, ko me spomin ponese nazaj v tisti čas, zamižim in skušam nabrati dovolj moči, da bi premagal in se otrese teh mor... toda vedno sem prešibak, vedno me porazijo spomini... Ostaja pa upanje – upanje, da bom nekoč le dovolj močan in bom krute spomine, ki sem vam jih zaupal, za vedno pustil v pozabi, kamor sodijo.

Jože Gramc
Stankovo 2, Brežice

100 let Jožefa Černelič

Obisk pri 100-letni Jožefi Černelič, ki je bila 21. novembra 2014 tudi na občnem zboru KO DIS Bistrica ob Sotli (Foto: E. Š.)

90 let Staneta Kirina

Stane Kirin je bil izgnan v Nemčijo v Lampertswalde. Svoj jubilej je proslavil 9. 11. 2014 med člani Slovenskega doma v Zagrebu, ob prisotnosti predsednika Darka Šanca.

Stanetu, vedno nasmejanemu in dobrega razpoloženja, želimo izgnanci še na mnoga zdrava leta.

A. Kramar

Zbrani ob 90-letnici Staneta Kirina

. Jubileji . Jubileji . Jubileji . Jubileji .

Praznovanje 102 -letnice Ane Vogrinc iz Kapel

Ana Vogrinc na svoj 102. rojstni dan

V soboto 11. oktobra 2014 je Kapelčanka Ana Vogrinc praznovala 102. rojstni dan. Slovesnost ob praznovanju ji je pripravilo osebje Doma starejših Brežice, kjer Ana prebiva že več let. Prav na njen rojstni dan ji je voščilo izrekel tudi župan Občine Brežice Ivan Molan. Dobrim željam so se pridružili še vodstvo doma, župnika Milan Kšela in Vlado Leskovar ter predsednik KO DIS Kapele, Anton Požar. Slavljenci so ob častitljivem prazniku zaželeli predvsem zdravja in dobre volje, za

katero je z zaigranimi melodijami poskrbel tudi Pihalni orkester Kapele. Sledilo je sladkanje s torto, v katero je, kot se spodobi, prva zarezala gospa Ana, deležni pa smo je bili vsi prisotni.

Ob koncu se nam je Ana zahvalila za lepe želje in čudovito popoldne.

Kljub visoki starosti je Ana Vogrinc še vedno izredno čila, vedra in nasmejana ter se iz dneva v dan veseli srečanja s svojimi najbližjimi.

100 let Kristine Gorenc

Kristina Gorenc v krogu najbližjih

Kristina Gorenc iz Zgornjih Impolj pri Studencu je 11. novembra 2014 praznovala svoj častitljivi stoti rojstni dan.

V gostišču Pri ribniku v Lokah pri Zavrčah so se zbrali vsi njeni domači, sorodniki in prijatelji. Za njen praznik smo ji čestitali tudi predstavniki DIS.

Kristina se kljub preživelim grozotam v izgnanstvu in težavam kasneje na hribovski kmetiji še kar dobro počuti. V

zbrani družbi je aktivno sodelovala, tudi zapela, ob veselih zvokih harmonike pa celo zaplesala.

Zaželeli smo ji še obilo zdravja in dobrega počutja v krogu njenih najbližjih.

*Predsednik KO DIS Studenec
Peter Rupar*

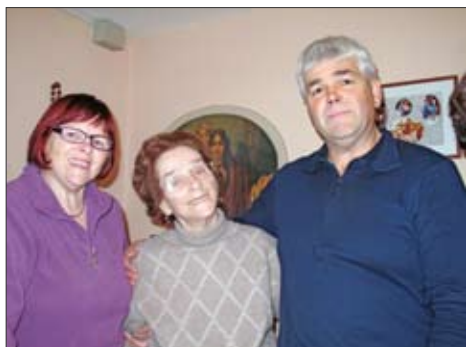
Jubilanti iz KO DIS Boštanj

Obiskali smo naše člane, ki so dopolnili 90 ali več let. Vsi so bili našega obiska veseli. Dolgo smo se pogovarjali, obujali spomine na naše izgnanstvo in mladost. Vsi se dobro počutijo in živijo skupaj s svojimi otroki in vnuki.

*Lojze Rupar,
predsednik DIS KO Boštanj*

Ljudmila Mervič, 90 let, s sinom, hčerama in sosedi

Stanislava Hribar, 90 let, s hčerko in sinom

Ana Revinšek, 91 let, rojena v Ukrajini. V izgnanstvu je spoznala moža Franca in se z njim vrnila na njegov dom.

Anton Pešec, 91 let, z ženo, sinom in predsednikom KO DIS Boštanj

Pavla Strehar, 90 let, tretja z leve, med sorodniki

Štefka Štefančič in njen mož Mihael, oba 91 let, s hčerko. Spoznala sta se v izgnanstvu, se po vrnitvi domov poiskala in se poročila.

Ljudmila Ocepek - 90 let

Naša članica v KO DIS Zagorje, Ljudmila Ocepek, je v letošnjem letu dopolnila častitljivih 90 let življenja. Za visoki jubilej ji iskreno čestitamo in želimo še naprej trdnega zdravja.

Marjeta Pešec

Slavnostna torta Ljudmile Ocepek

90 let Rozalije Zupanec

Članica našega KO DIS Šentjurij pod Kumom Rozalija Zupanec je 4. septembra letos praznovala 90 let. Ob njenem visokem jubileju sva jo obiskali predsednica KO DIS Šentjurij pod Kumom in predstavnica Rdečega križa. Naša slavljenka je bila izgnana v nemško taborišče Bruchsal, pozneje Wieterdinger. Po vrnitvi se je poročila na kmetijo. V zakonu se ji je rodilo pet sinov. Sedaj, ko potrebuje vsestransko pomoč, živi pri sinu Milanu. Ob slovesu smo ji zaželeli zdravja, saj to trenutno najbolj potrebuje.

Drugi slavljeneц je Fride Brlogar, rojen 24. septembra 1924. Vse življenje se je preživljal s kmetijstvom. Družine ni imel. Sam zase skrbi po svojih močeh, saj mu zdravje ne služi več dobro. Ob njegovem jubileju smo ga obiskali predsednik KS Podkum, predsednica Rdečega križa in

Rozalija Zupanec z nežnim šopkom

predsednica KO DIS Šentjurij pod Kumom. Obiska in skromnega darila je bil zelo vesel.

*Ana Brinjevec,
predsednica KO DIS Šentjurij pod Kumom*

90 let Nade Rožman

Člani KO DIS Brežice smo obiskali izgnanko Nado Rožman, ki že nekaj let živi v Domu upokojencev Brežice, ob njeni 90-letnici. Kljub letom se je razveselila obiska in se tudi spomnila marsičesa iz preteklosti in let, ki jih je preživela kot učiteljica in sodelavka Ljudmile Držanič, predsednice KO DIS Brežice.

Vida Petelinc

S praznovanja z Nado Rožman

IZVRŠNI
ODBOR
DRUŠTVA
IZGNANCEV
SLOVENIJE
1941–1945

Predsednica:
Ivica Žnidaršič, Ljubljana

Podpredsednika:
Janez Komljanec, Slovenj Gradec
Albin Pražnikar, Izlake

Člani:
Ivan Babič, Buče
Stanislava Biček, Jesenice
Emilija Držanič, Brežice
Maksimilijan Ferek, Ljubljana
Tatjana Frajle - Maslo, Celje
Sabina Godnič, Komen
Tomaž Hočevnar, Koper
dr. Milan Jazbec, Ljubljana
Zdenka Kaplan, Novo mesto
Marjan Košak, Slovenske Konjice
Rok Kržan, Bizeljsko
Ana Pirc, Leskovec pri Krškem
Martin Podlesnik, Ljubljana
Stanislava Racič, Ljubljana
Alojz Rupar, Boštanj
Marijan Špegelj, Muta
Davorin Zdovc, Maribor
Marija Žnidar, Kamnik

NADZORNI ODBOR

Mira Zalar, Maribor - predsednica
Veronika Kljun, Stara Cerkev
Karel Levak, Artiče

ČASTNO RAZSODIŠČE

Jože Križančič, Ptuj - predsednik
Olga Kamenov, Ljubljana
Jože Kveder, Domžale
Jožef Pograjec, Polšnik

VESTNIK

interno glasilo DIS

Za društvo:
Ivica Žnidaršič

Odgovorni urednik:
Jože Križančič

Lektorica:
Alenka Lokar Blatnik

Tisk:
Tiskarna Skušek

Naslov:
Društvo izgnancev Slovenije
1000 Ljubljana, Linhartova c. 13
telefon: 01 - 434 48 80
telefaks: 01 - 434 48 80
email: drustvoizgnancev@siol.net
http://www.drustvo-izgnancev.si

Poslovni račun DIS:
SI56 0222 2001 0570 920
Nova Ljubljanska banka

Umrlí člani Društva izgnancev Slovenije

KO DIS Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti
KO DIS Bistrica ob Sotli		
Marija BOVHA	1932	22.05.2014
Antonija BOŽJAK	1927	02.12.2014
Ljudmila GERŠAK	1930	24.11.2014
Ana KUNEJ	1922	03.10.2014
Slava POŽEG	1915	08.10.2014
Jože ZORENČ	1943	05.11.2014
KO DIS Bizeljsko		
Franc KOVAČIČ	01.01.1930	19.10.14
Ljudmila PREMELČ	12.11.1920	20.10.2014
KO DIS Bohinj		
Marija ARH	23.11.1923	18.09.2014
KO DIS Boštanj		
Jožefa ANDOLŠEK	24.03.1921	21.11.2014
Anton ANDROJNA	03.04.1932	10.2014
Marija DOLENC	18.09.1938	9.2014
Jožefa LISEC	23.01.1926	02.10.2014
Franc SIMONČIČ	31.07.1937	05.11.2014
KO DIS Branik		
Rafael ANDRLIČ	15.06.1931	06.11.2014
Irenej FURLAN	15.10.1936	03.11.2014
KO DIS Brestanica		
Terezija HLEBEC	14.10.1923	13.12.2014
KO DIS Brežice		
Ana SIMON	28.04.1923	02.11.2014
Franc PEČAR	15.07.1927	11.2014
Cirila GRGIČEVIČ	17.10.1935	28.11.2014
KO DIS Bučka		
Marija MATJAČIČ	03.04.1927	09.11.2014
KO DIS Celje		
Ivan RAVNIKAR	1932	17.04.2014
KO DIS Dole pri Litiji		
Marija MEDVED	01.12.1933	26.09.2014
Kristina SAVŠEK	23.07.1920	22.10.2014
KO DIS Globoko-Pišece		
Ivana KRŽAN	26.10.1921	25.07.2014
KO DIS Jesenice na Gorenjskem		
Anica HLEBANJA	25.07.1928	05.11.2014
Ljudmila KNAVS	26.09.1921	2014
Janez PALČIČ	04.10.1926	26.10.2014
KO DIS Kamnik		
Mihael JURAC	02.09.1922	05.08.2014
Katarina PESTOTNIK	29.03.1941	29.11.2014
Stanislav SPRUK	15.10.1939	08.09.2014
KO DIS Krško		
Jože HABINC	03.12.1940	12.10.2014
Franciška ZAKOŠEK	03.12.1927	25.08.2014
KO DIS Laško		
Janko DEŽELAK	23.02.1945	02.11.2014
Vladimir DORNIK	10.07.1934	31.10.2014
Kristina ŽVEPLAN	05.11.1938	08.12.2014
KO DIS Lenart v Slovenskih goricah		
Ana ŽIŽEK	08.06.1931	06.11.2014
KO DIS Ljubljana Bežigrad		
Vera PLEIWEISS	23.11.1944	23.07.2014
Mimica SKOK	19.08.1931	15.04.2014
Anton ŠKRBINA	25.05.1922	2013
Jože TOPORIŠIČ	11.10.1926	10.12.2014
Stanislava UPELJ	05.05.1927	14.11.2014
Zdravko ZLOBKO	11.10.1926	20.09.2014
KO DIS Ljubljana Center		
Mila HOČEVAR	19.10.1932	02.02.2014
Tatjana HODŽAR	15.01.1927	19.10.2014

KO DIS Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti
KO DIS Ljubljana Moste-Polje		
Marija KRANJC	07.09.1935	06.12.2014
KO DIS Ljubljana Vič- Rudnik		
Alojz ARH	23.02.1931	31.10.2014
Jože TOPORIŠIČ	11.10.1926	10.12.2014
KO DIS Novo mesto		
Martin ARH	05.09.1929	25.09.2014
Ivan KLOBČAR	13.03.1943	12.05.2014
Marjan MOČIVNIK	-	2014
Ivanka POSEDEL	19.08.1927	25.09.2014
KO DIS Podbočje		
Martin BENČIN	06.01.1924	03.12.2013
Terezija COLARIČ	12.10.1924	18.10.2014
Anton DUHANIČ	29.05.1936	22.05.2014
Albin PIRC	24.12.1943	05.10.2014
Marija ŽARN	23.04.1926	30.04.2014
KO DIS Polšnik		
Štefanija ZAGORC	04.11.1936	09.11.2014
KO DIS Ravne na Koroškem		
Marija BRICMAN	21.03.1924	17.07.2014
Alojz PEČE	30.10.1924	30.03.2014
KO DIS Ruše		
Slavka KREBS	01.02.1928	28.11.2014
KO DIS Sevnica		
Alojz ANDROJNA	09.05.1933	21.10.2014
Ana DRENEK	20.05.1919	06.12.2014
Angela SELAK	10.05.1929	28.10.2014
KO DIS Slovenska Bistirca		
Ivana HRIBERNIK	25.11.1938	21.09.2014
KO DIS Studenec		
Marija LAKNER	01.08.1920	01.08.1920
Alojzija MISLAJ	27.05.1935	29.04.2014
Angela MLAKAR	25.05.1935	08.09.2014
Viktor MLAKAR	12.03.1927	22.08.2014
Alojz TOMAŽIN	26.07.1927	22.07.2014
Jože VOGELNIK	17.09.1934	08.06.2014
KO DIS Šentjur pod Kumom		
Martin BAJDA	04.10.1934	16.09.2014
Cvetka JESENŠEK	28.03.1931	21.03.2014
Jožefa KLUČEVŠER	08.02.1935	09.09.2014
Stanka ZUPANEC	04.04.1958	25.11.2014
KO DIS Škofja Loka		
Jožica BERGINC	23.09.1927	24.09.2014
Ivan KAMENŠEK	26.04.1926	14.07.2014
Majda KLOPČIČ	07.09.1940	26.10.2014
KO DIS Trebnje		
Franc BUTARA	01.07.1922	20.11.2014
Zvonko DUH	13.01.1940	14.12.2014
Alojz MEDVED	23.06.1924	05.12.2014
Anton MAJHEN	07.04.1923	04.10.2014
Egidij PODLOGAR		16.11.2014
Ana TURŠIČ	16.04.1942	17.11.14
KO DIS Velenje		
Jožefa JURIČAN	02.03.1938	12.2014
KO DIS Zagorje ob Savi		
Ljudmila KNEZ	19.12.1933	27.10.2014
KO DIS Žalec		
Marija FLIS	20.02.1924	01.09.2014
Marija KAPUS		09.06.2014
Julij PALIR	30.01.1927	07.09.2014

Popravek:
V Vestniku št. 107–108 sta bili pri umrlih KO DIS Muta zame-
njani imeni, in sicer je pravilno Ljudmila Helbl in ne Marija
Helbl, ter pravilno Marija Tršar in ne Ljudmila Tršar.
Svojcem se opravičujemo.